

Luka Tomašević

U hodu s vremenom. Kršćanska etika i izazovi vremena
Naša ognjišta, Tomislavgrad 2004., 151 str.

Krajem 2004., u nakladi «*Naših ognjišta*», Hrvatskog katoličkog mjesečnika iz Tomislavgrada (BiH), pojavila se najnovija knjiga prof. dr.sc. Luke Tomaševića, pod naslovom: «*U hodu s vremenom. (Kršćanska etika i izazovi vremena)*», Tomislavgrad 2004., str. 1-151. Knjiga je podijeljena na tri poglavlja: Izazov trećeg tisućljeća, Izazovi današnjeg društva; Izazov građanskog društva.

U stvari, pisac knjige se potrudio, najprije u mjesečniku «*Naša ognjišta*», od sredine 1999. do kraja 2001., obraditi pojedine teme i suočiti se s problemima i izazovima suvremenog doba. Te pristupačne i vrijedne novinarske uradke, pisac je nadopunio, preradio, proširio i obogatio stručnom i znanstvenom argumentacijom, i tako je nastala knjiga - zaokruženo i skladno djelo koje može poslužiti svima koji žele dublje zaroniti u moralne, etičke probleme našeg vremena, te pronaći kršćanski odgovor i smjernice za djelovanje.

Svjedoci smo da je kraj 20. st. i početak 21. st. i novog tisućljeća obilježen s dvije riječi, koje su svima na ustima i na pameti. To su «izazov» i «globalizacija» i «globalno građansko društvo». Doista, ti izazovi i procesi globalizacije i nadnacionalizacije zahvatili su cijeli svijet, a posebno se odražavaju i pogađaju tzv. zemlje tranzicije, zemlje koje su više od pola stoljeća čamile pod ropstvom i pritiscima totalitarnog, komunističkog i materijalističkog svjetonazora. Izgubile su se mnoge vrijednosti i vrijednosni sudovi, posebice su na udaru bili kršćanski svjetonazor i evanđeoski navještaj.

I što pred tim procesima može reći vjernik, kršćanin, angažirani katolički mislilac, teolog, svećenik, propovjednik Radosne vijesti, ili čovjek «dobre volje», i čovjek zabrinut za budućnost

svijeta i pokoljenja koja dolaze? Upravo ova knjiga dr. fra Luke Tomaševića daje jedan od djelotvornih odgovora i putokaza na gore postavljena pitanja i probleme.

Izazovi kojima je izložen svaki čovjek i cjelokupno društvo, a posebice hrvatsko aktualno društvo, zapljuskuju nas svakim danom sve žešće i žešće. Osjećamo se, ponekad bespomoćno i zbunjeno. Iznenaduje nas brzina promjena koje se zbivaju i agresivnost pojedinih skupina i interesnih sfera koji ogromnoj većini žele nametnuti svoja rješenja i svoj pogled na svijet.

Ti izazovi su višestruki: izazov početka novog stoljeća i tisućljeća; izazovi današnjega društva i njegovih preobrazbi; izazovi građanskog, liberalnog i konzumističkog svijeta; ekološki i ambijentalni izazovi; bioetički i genetički izazovi, i konačno, najveći izazov- kako odgovoriti djelotvorno i u duhu evanđeoskog nauka na sve te izazove s kojima nam je živjeti i s njima se suočiti.

Pisac ove knjige je na tragu i u suglasju s crkvenim Učiteljstvom, posebice s papom Ivanom Pavlom II., koji je gotovo dva desetljeća zaokupljen tim temama i izazovima. On o njima često govori i upućuje razne poruke. Tako je, npr. u godišnjem obraćanju diplomatskom koru akreditiranom pri Svetoj Stolici, dana 10. siječnja 2005., nabrojio 4 «izazova» za suvremeno čovječanstvo i za Crkvu. To su: izazov života (bioetika, genetika, medicinski potpomognuta oplodnja, eutanazija i dr.); izazov kruha (problem gladi i siromaštva u svijetu); izazov mira (rat i lokalni konflikti koji se potpiruju i izazivaju); te izazov slobode.

A ugledni kardinal Westminstera (Engleska) Cormac Murphy-O'Connor govori i o 4 izazova za suvremenu Crkvu, posebice za katolički i kršćanski svijet. To su: dekrizacijacija Europe; odnos prema Islamu i drugim ne-kršćanskim religijama; izazov velikih razlika između bogatih i siromašnih, te, na kraju, izazov načina upravljanja, vladanja, bilo u Crkvi, bilo u civilnom društvu i političkim sustavima i državama (Vidi: *La linea della profezia*, u Testimoni, od 31.01.2005., str. 4-7).

Svi ti izazovi su, istovremeno, izazovi i nama, hrvatskom čovjeku, vjerniku, kršćaninu. To pisac ove knjige snažno naglašava. Pristupačnim i razumljivim jezikom i stilom, on izlaže kršćanska načela, te daje smjernice, putokaze za konkretno djelovanje. Iz njegova izlaganja izlazi pravovjernost (ortodoksnost) prosudbe, kritičke analize problema, ali i naznačivanje pravovjerne prakse i djelovanja (ortopraksije).

Na sve te izazove i devijacije suvremenog društva, pisac naglašava *čovjekovo dostojanstvo* - dostojanstvo koje proizlazi i koje

se osvjetljuje u božanskoj objavi o čovjeku i za čovjeka; ističe moralni zahtjev za promicanjem čovjeka i njegova dostojanstva, te promicanje čudorednih i društvenih kreposti. Jednom riječju, pisac u svom izlaganju slijedi nauk Crkve, posebice II. vat. sabora i enciklika koje su preuzele i oživotvorile načelo, po kojemu je «čovjek, konkretni čovjek- put Crkve!»

Na sve te izazove, pisac upućuje čitatelja da, sukladno evanđeoskom navještaju, stavi na prvo mjesto ljestvicu vrednota, ili rekli bismo «hijerahiju istina» (usp. UR 11.) po kojima se čovjek treba ravnati i djelovati. To su moralno-etički zahtjevi promicanja općeg dobra, promicanje kršćanske solidarnosti i principa subsidijarnosti, te povlaštene ljubavi za siromašne, potrebne, ugrožene.

S obzirom na sve veći ekološki izazov (Sporazum iz Kyota i njegove reperkusije), te na bioetički izazov koji, u posljednje vrijeme, snažno potresa cjelokupno hrvatsko društvo, a i druge zemlje Europske unije (MPO- medicinski potpomognuta oplodnja) vrijedno je istaknuti posljednja dva poglavlja: Kršćanski pogled na ekološki izazov (str. 89-107.), te Kršćanski pogled na bioetički izazov (str.108-135.).

Pisac jasno formulira istine evanđeoskog nauka, te naglašava da se katolička bioetika temelji na svetosti života, na služanju životu i na ljubavi prema svakom životu i čovjeku. To uključuje svaki život, od prirodnog začeca, pa sve do same prirodne smrti, jer je jedino Bog Gospodar života!

I svima nam je ova knjiga dobrodošla pomoć jer je danas najaktualnije pitanje- pitanje razlučivanja i jasne orijentacije u moralnim i etičkim pitanjima, posebice onima koji se tiču života i zdravlja.

Pisac slijedeći nauk i smjernice Crkve, iznosi jasno načela i doprinosi svima koji su zainteresirani da dođu do sigurne i jasne spoznaje. Time se i on sam uključuje u krug onih koje trajno poziva papa Ivan Pavao II., da se svi založe «u služanju novoj kulturi stvaranjem ozbiljnih doprinosa, dokumentiranih i sposobnih da se nametnu prednostima, zbog poštivanja i zanimanja sviju» (*Evangelium vitae*, br.98.).

Dakle, ova knjiga je još jedan vrijedan i dragocjen doprinos u diskusijama koje su vrlo česte i jasan putokaz i «glas Crkve», tj. primjene evanđeoskog nauka na konkretne probleme suvremenog čovjeka, koji je često izmanipuliran, krivo obaviješten, ili nedovoljno upoznat sa svim aspektima dotičnog problema i izazova.

Dušan Moro